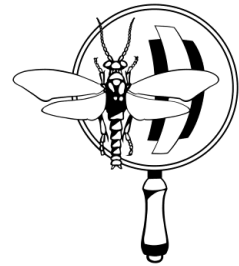

LANDELIJKE INSECTENWERK GROEP VAN DE KNNV

VEELPOOT

JAARGANG 35 - NR. 3 - juli 2024

ISSN 1386-9965

Natuurvereniging
KNNV
Landelijke
Insecten
Werkgroep

Inhoudsopgave

Bestuur / organisatie / contributie / kopij Veelpoot.....	2
Van het bestuur	3
LIW weekend 3, 4 en 5 mei 2024	4
Op zoek naar de zeldzame Beekrombout.....	7
Deelnemers LIW weekeinde Ommen	9
Bijzondere waarneming	10
Zelfs een mierenzakkever moest er aan geloven	10
Ook bijvliegen vergissen zich wel eens	11
Bestuivers.....	11
28 mei 2024 naar de Vlietlanden bij Vlaardingen	12
Het is feest!.....	14
Van Transsylvanië naar Amelisweerd.....	19
Itopectis maculator.....	28
Aanvulling Ecologisch keveronderzoek 2023	29

**Nieuwe leden worden ingeschreven na ontvangst van hun contributie.
Beëindiging van het lidmaatschap alleen schriftelijk vóór 1 november.
De beëindiging gaat dan in op 1 januari van het nieuwe jaar.**

Kopij voor het volgende nummer opsturen naar de redactie in gewone “platte tekst”, dus zonder opmaak en indien mogelijk met foto’s.

KONINLIJKE NEDERLANDSE NATUURVERENIGING LANDELIJKE INSECTENWERKGROEP (LIW)

Bestuur / organisatie / contributie / kopij Veelpoot

Opgericht 1988

Website: liw.knnv.nl

Email: liw@knnv.nl

Rekeningnummer NL63 ASNB 8833 0674 75 t.n.v. J.M. van Brakel

Bestuur

Voorzitter	Geert van Poelgeest	liw@knnv.nl
Secretaris	vacant	liw@knnv.nl
Penningmeester	Koos van Brakel	penningmeester.liw@knnv.nl
Redactie Veelpoot	Koos van Brakel	veelpoot.liw@knnv.nl
Bestuurslid	Anna Kreffer	lid.liw@knnv.nl

Organiserende leden

- Bijdragen voor de sociale media, Letty Morauw
- Weekenden: maaltijdvoorziening, Guus Dekkers
- Weekenden: beheer keuken, Sharida Bhageloe en Willemein Poot

Erelid

Wiet Fliervoet † 2015

Ledenadministratie

Email: liw@knnv.nl

Contributie lid € 7,00 per jaar

Huisgenootlid € 3,00

Adreswijzigingen e.d. liw@knnv.nl en ledenadm@knnv.nl

Veelpoot

Sluiting kopij	Verschijnen Veelpoot
Week 50	Week 2
Week 11	Week 15
Week 24	Week 28
Week 37	Week 41

Stuur foto's onverkleind op, los van de tekst, zorg wel voor een duidelijke titel van de foto en de naam van de fotograaf.

*Foto omslag: Schijnnonvlinder, grijze stipspanner en gevlekte zomervlinder
(Koos van Brakel)*

Van het bestuur

Het eerste weekeinde van dit jaar is weer achter de rug, het was weer een fijn weekend! Gezellig met elkaar eten en op stap. Verdieping door de mierenkursus van Rudolf van Hengel met excursie, o.a. naar de bijzondere stronkmier en de lezing Wespens door Kees van Achterberg (Jaar van de Wesp). Dit weekend was de Dodenherdenking een moment van eerbiedig samenzijn.

Het initiatief van Willemein Poot om diverse excursies naar de Vlietlanden bij Vlaardingen te organiseren heeft de volle instemming van het bestuur. We hopen dat meerdere leden met zo'n initiatief komen.

We werken samen met Wankja Ferguson om elkaar bij de activiteiten te steunen. Wij maken haar cursus bekend en Wankja zal de LIW in haar sociale media vermelden. Het bestuur staat open voor samenwerking met andere organisaties.

Op 6 april heeft de LIW met een kraam in Flora Boskoop gestaan, dit tijdens de Landelijke Insectendag van EIS. Ter voorbereiding hebben we een ansichtkaart gemaakt om de LIW meer bekendheid te geven. Op het volgende weekeinde zullen we deze kaarten meenemen om aan de leden uit te delen zodat zij de LIW onder hun kennissen bekend kunnen maken.

Ansichtkaart LIW (probeer de QR-code)

Van de penningmeester

Als je de contributie nog niet betaald hebt? Doe het dan nu! Het is maar € 7,- per jaar. Rekeningnummer NL63 ASNB 8833 0674 75 t.n.v. J.M. van Brakel (Koos van Brakel)

Einde van 2024 stop ik met het penningmeesterschap. Wie neemt deze taak van mij over? De werkzaamheden van de penningmeester houden het volgende in:

- Bijhouden ledencontributie en betalingen deelname aan 2 weekenden per jaar
- Betaling accommodaties (2x) en eventuele lezingen in deze weekenden
- Betaling boodschappen en avondeten zaterdag in deze weekenden

De bedragen van deelname weekenden, accommodaties, lezingen, boodschappen en avondeten worden aan de penningmeester verstrekt.

Voor verdere informatie: koosvanbrakel@ziggo.nl

LIW weekend 3, 4 en 5 mei 2024

(tekst en foto's Willemein Poot)

Tachycixius pilosus op bosbes

Op vrijdag 3 mei zag het weer er niet erg gezellig uit: Regen, maar gelukkig was de voorspelling voor 4 mei een stuk beter.

Aangekomen bij de Repelaerhoeve zag Sharida al een eerste insect: een [gele viervlekwards](#) op rododendron. In de rododendrons zaten ook de prachtige paddenstoelen van de [rhododendronknopvreter](#).

We zochten een kamer en in de keuken kreeg alles zijn plekje.

De Repelaerhoeve is aanzienlijk luxer dan de vorige accommodatie.

Ik liep het bosperceel achter de parkeerplaats in, waar ik Els trof. Ik leerde van Els te zoeken naar de larven van de [vijfstippelig struikhaantjes](#) en de [lijsterbespokmijt](#).

Voor het avondeten wandelden wij met een grote groep richting het station van Ommen, waar diverse eenvoudige eetgelegenheden waren. Kennelijk had niemand zin om die avond te koken of had wat te vieren. Twee eetgelegenheden waren al vol en daar konden geen 17 eters meer bij. De meeste van onze groep zagen het niet zitten om heel veel verder te lopen. Geert ging een wat luxe restaurant binnen en regelde een frietje, salade en een kroket voor ons gezelschap, waarna wij weer terug wandelden naar ons complex.

's Avonds kwam Evert Ruiter vertellen over de geschiedenis van Ommen en omgeving en wat er allemaal te zien is in dit gebied. Hoeveel dagen hebben wij om al deze prachtige plekjes te zien? Natuurlijk is zo'n weekend dan veel te kort. Het leven bestaat uit keuzes maken.

De lucht was intussen opgeklaard en werd het helder en fris. Mijn vader noemt dat nachtelijke uitstraling. Guus zei dat het niks werd met de nachtvlinders en ja, met zijn

ervaring, kreeg hij natuurlijk gelijk. De nachtvlinders wilden niet in grote getale komen.

Adrie, Grietje en ik spraken af om naar de bocht van de beek Beneden Regge te lopen. Er waren er meer die dat ook gingen doen en zo vertrokken wij met een veel grotere groep.

Hoewel het maar ca. 2 kilometer lopen was, kwamen wij pas rond de middag bij de beek aan. Onderweg zagen wij allerlei leuke soorten, waaronder de kever *Ceutorhynchus punctiger* waarvan de larven in de paardenbloem opgroeien. Grietje ving wat spinnen om haar kennis op spinnen gebied te testen.

Bij de beek gekomen liepen wij door een weide met koeien. Terwijl Grietje haar camera gereed hield, peuterde ik met een stokje de droge bovenlaag van een koeienvlaai af, waarna allerlei kevers gingen rondrennen. Wij konden er een paar op de gevoelige plaat vastleggen.

Na de lunch liepen wij in noordwestelijke richting door de bossen met een boog terug naar de Repelaerhoeve.

Onderweg zag Adrie de koker van de zeer zeldzame zwarte *heidezakdrager* hangen. Grietje ontdekte een *groentje* en wij zagen onder andere de zeldzame *Hagenella clathrata*.

De zeldzame Hagenella clathrata

De van origine Noord-Amerikaanse Trosbosbes, die intussen in de omgeving van Ommen ingeburgerd is.

Wij poogden diverse keren om een melkwitte [zomervlinder](#) op de foto te zetten, maar ze wilde niet lang genoeg blijven zitten, waarna wij het opgaven. Het was intussen afgekoeld en het begon ook zachtjes te regenen. Geen insectenweer dus.

Na de gezamenlijke Chinese maaltijd gingen liefhebbers nog even met Rudolf van Hengel kijken bij wat mieren in de buurt, dit als klein voorproefje voor de volgende dag. Hij had 4 soorten mieren gevonden die vlakbij elkaar hun nest hadden. Wij bezochten onder andere de nestplaats van de in Nederland zeer zeldzame [stronkmier](#). Wie deze mierensoort op [waarneming.nl](#) in klopt krijgt van de afgelopen 124 jaar 1 rode vlek op de kaart te zien, die bij Ommen en omgeving. Alleen hier komt dit beestje voor. De dichtstbijzijnde volgende locatie is ergens in Duitsland.

Wij hielden 2 minuten stilte voor de herdenking van zij die omkwamen in de strijd voor onze vrijheid. Vervolgens hield de net uit China gearriveerde wespexpert Kees van Achterberg in Jip en Janneke taal een lezing over wespenfamilies. Wespen die leven van andere dieren, maar ook vegetariërs en zij die van dieren en planten leven. De soortenrijkdom is gigantisch!

Tijdens de lezing vroeg iemand: "Maar wespen maken toch geen honing?" Waarop Kees vertelde dat er in sommige gebieden wespen zijn die overwinteren en daarvoor een wintervoorraad nodig hebben en dat deze een soort honingvoorraad aanleggen om deze periode te overbruggen.

Op enig moment ging het tijdens de lezing over een wesp die zijn prooi mummificeerde. Ik veerde op. Ik had juist deze dag iets gefotografeerd wat daarop leek. Na de lezing vroeg ik Kees of ik hem de foto mocht laten zien. Hij wilde wel naar mijn foto kijken. Hij zei mij dat de mummie een [Aleiodes-soort](#) was. Hij verwees mij naar ZooKeys om te vinden welke Aleiodes het zou kunnen zijn. Intussen heb ik het geprobeerd, maar ik had te weinig informatie en foto's om tot de juiste wesp te komen. Als ik deze lezing niet had gehad, dan had ik deze foto weggegooid, omdat ik geen idee had wat het was.

Aleiodes spec.

Eigenlijk zouden wij zaterdagmorgen een mierenkursus van Rudolf van Hengel krijgen, maar omdat het toen prachtig weer was, was deze cursus verzet naar deze regenachtige zondagmorgen.

We leerden over o.a. oermieren, knoopmieren, steekmieren en schubmieren. Rudolf had wat mieren verzameld, zodat wij deze met een loepje konden bekijken. Hij had zelf een heel handig Carson handmicroscoopje voor dat werk en een sigarettendoosje waarop je het beestje op een watje rond kon draaien op een stukje van een melkpak. Daarna trok hij er met een grote groep erop uit om mieren te gaan zoeken. Het was intussen droog geworden.

Kort na de middag werd de Repelaerhoeve nog een keer geveegd en gingen wij, meest met honderden foto's, weer naar huis.
(zie voor het verslag van de aangetroffen libellen en waterjuffers het verslag van Adrie)

Op zoek naar de zeldzame Beekrombout

(tekst en foto's Adrie van Dam)

Huidje Beekrombout

Het LIW Weekend in Ommen van 3-5 mei 2024. Vrijdagavond werden we enthousiast gemaakt door Evert Ruiter, voorzitter van de KNNV afdeling Zwolle, die een presentatie gaf over de mogelijkheden voor excursies in dit gebied. Er bestaat een kans om verse Beekrombouten te zien, die bij voorkeur in de ochtend aan de oever van het riviertje Beneden Regge uitsluipen. De Beekrombout, zeldzaam in Nederland, gedijt in stromend water en komt enkel voor in het oosten en zuiden van het land. Dit geldt ook voor het riviertje de Beneden Regge wat op een goede waterkwaliteit duidt.

Vooraf na het bekijken van het prachtige fotoboek over de Libellen In Overijssel, dat ter inzage was, staat deze libel hoog op het verlanglijstje van velen. In kleine groepje gaan we op pad. De veelbelovende locatie om ze te zien ligt slechts 2 km van onze accommodatie, de Wolfskuil, en dat is goed te lopen en onderweg kunnen we ook kijken naar wat we tegenkomen. Drie uur later komen we op de beoogde plek en speuren de oevers af. We zien een libel richting de bomen vliegen, te snel om te zien welke soort het was. En dan, beekjuffers die boven het water vliegen en af en toe op

een rietstengel landen, waar we ze goed kunnen bekijken. Beekjuffers zijn de grootste juffers in ons land en zijn prachtig glanzend metaalkleurig. Hier vliegen [Weidebeekjuffers](#), te herkennen aan de zwarte band door de vleugel bij de mannetjes, in tegenstelling tot Bosbeekjuffers, wiens vleugels volledig zwart zijn. We zien blauwe mannetjes en groene vrouwtjes. In het Libellenboek lees ik dat deze groep Juffers een bijzonder baltsritueel heeft, waarbij het mannetje en het vrouwtje sierlijk om elkaar heen fladderen.

Weidebeekjuffer vrl

Weidebeekjuffer mnl

Maar waar houdt de [Beekrombout](#) zich schuil? Deze zeldzame libel, die juist in deze periode uitsluit, willen we graag zien. Tot nu toe is dat nog niet gelukt. Voordat het wandelpad het bos in gaat en wij de oevers van het riviertje verlaten ziet Grietje 'm als eerste. Vlak voor ons op de grond, verborgen in het gras valt de gele kleur met de zwarte tekening en de verse glimmende vleugels op. Misschien bukten we te enthousiast, maar plotseling vliegt hij weg met een trage vleugelslag. We volgen 'm in de hoop dat ie ergens gaat zitten voor een tweede kans. Ja, daar vliegt ie net achter een boompje. Helaas hebben we 'm niet meer gezien. Op de plek waar we de Beekrombout in het gras zagen vindt Willemein aan de oever een huidje waar ie waarschijnlijk is uitgeslopen. De larven van de Beekrombout leven drie jaar onder water en het uitsluipen gebeurt op luwe plekken. Eenmaal de smaak te pakken, vinden we nog een aantal lege huidjes van verschillende libellen en juffers.

We gaan verder op pad naar twee vennen op het landgoed Eerde, de Besthemerven en de Zeesserven. Het eerste ven ligt er prachtig bij en hier is een waar concert van kikkers die we vooral horen maar niet zien. Verschillende juffers en libellen vliegen voorbij en patrouilleren langs de waterkant. Een van de juffers is zo klein en dun, dat we deze maar niet scherp op de foto krijgen. Bij de tweede ven zien we een prachtig exemplaar van een [Viervlek](#) heel stil in de bomen hangen. We kunnen deze libel van alle kanten bekijken en fotograferen. Heel aandoenlijk houdt de Viervlek zich stevig vast aan een blad. Op zondagochtend treffen we nog een [Bruine korenbout](#) aan die in een boom hangt. Ook deze klampt zich vast aan het blad en blijft rustig stil hangen

Viervlek

Bruine rombout

De Beekrombout stond op mijn verlanglijstje en deze heb ik heel even kunnen zien. Beekjuffers zijn een soort die bij ons in het westen niet voorkomen en de Bruine korenbout is voor mij een nieuwe soort. En daarnaast hebben we nog veel andere bijzondere insecten gezien. Het was weer een mooi weekend.

Deelnemers LIW weekeinde Ommen

Bijzondere waarneming

(tekst en foto Willemein Poot)

Zaterdag 11 mei 2024 was ik bezig om het hooi op de Woudtse tuin bij elkaar te halen. De Woudtse tuin is een stuk grasland dat met vrijwilligers van Natuurlijk Delfland wordt omgetoverd in een tuin met inheemse planten om de biodiversiteit binnen het groene asfalt te verhogen. Mijn oog viel op parende kevers. Ik pakte mijn camera en legde ze vast:

Ik dacht: Dat is gek, het komt vast omdat ik mijn leesbril niet op heb. Ik ging verder met waar ik mee bezig was. Pas bij het bekijken van de foto zag ik dat een groen zuringhaantjes-vrouw paarde met een **duizendknoophaantjes** man! Komen hier dan duizendknoopzuringhaantjes of zuringduizendknoophaantjes uit voort?

Zelfs een mierenzakkever moest er aan geloven

(tekst en foto's Koos van Brakel)

Dat duizendknoophaantjes niet kieskeurig zijn is te lezen in het verhaal hierboven van Willemein. Ook een mierenzakkever moest er aan geloven. Was het een vergissing of kon hij zich gewoon niet inhouden? En wat komt hier nou uit, zijn dat mierenknoopzakhaantjes? (juni 2019 Bliesgau Saarland)

Ook bijvliegen vergissen zich wel eens

(tekst en foto's Koos van Brakel)

Baltsende bijvlieg ♂ boven bijvlieg ♀

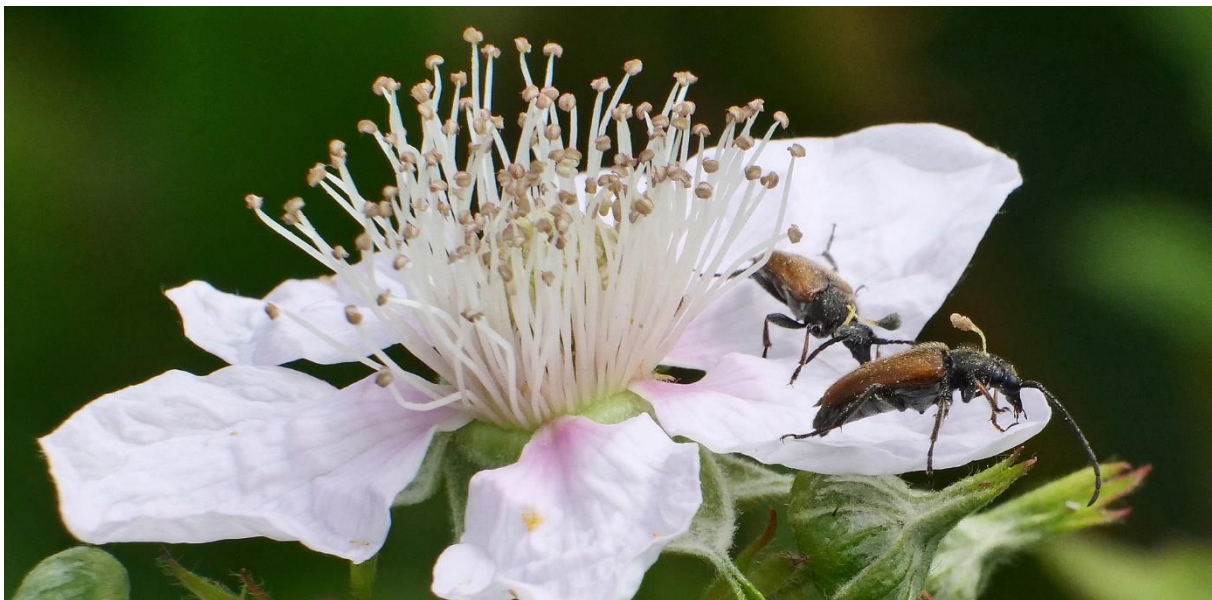

Baltsende bijvlieg ♂ boven honingbij

In onze tuin staan een paar aar-ereprijsen en die worden goed bezocht door bijen, hommels en zweefvliegen. Op een gegeven moment zag ik de bekende baltsvlucht van een mannetje bijvlieg. Zoals gewoonlijk trekt het vrouwtjes zich er niets van aan en ging gewoon door met nectar zuigen. Soms vloog ze naar een andere aar met het mannetje als een elastiek achter haar aan. Maar één keer was hij haar kwijt en bleef boven een honingbij hangen. En dat terwijl hij toch het verschil tussen bijvliegen en honingbijen zou moeten weten (ogen, sprieten en vleugels!).

Bestuivers

(tekst en foto Koos van Brakel)

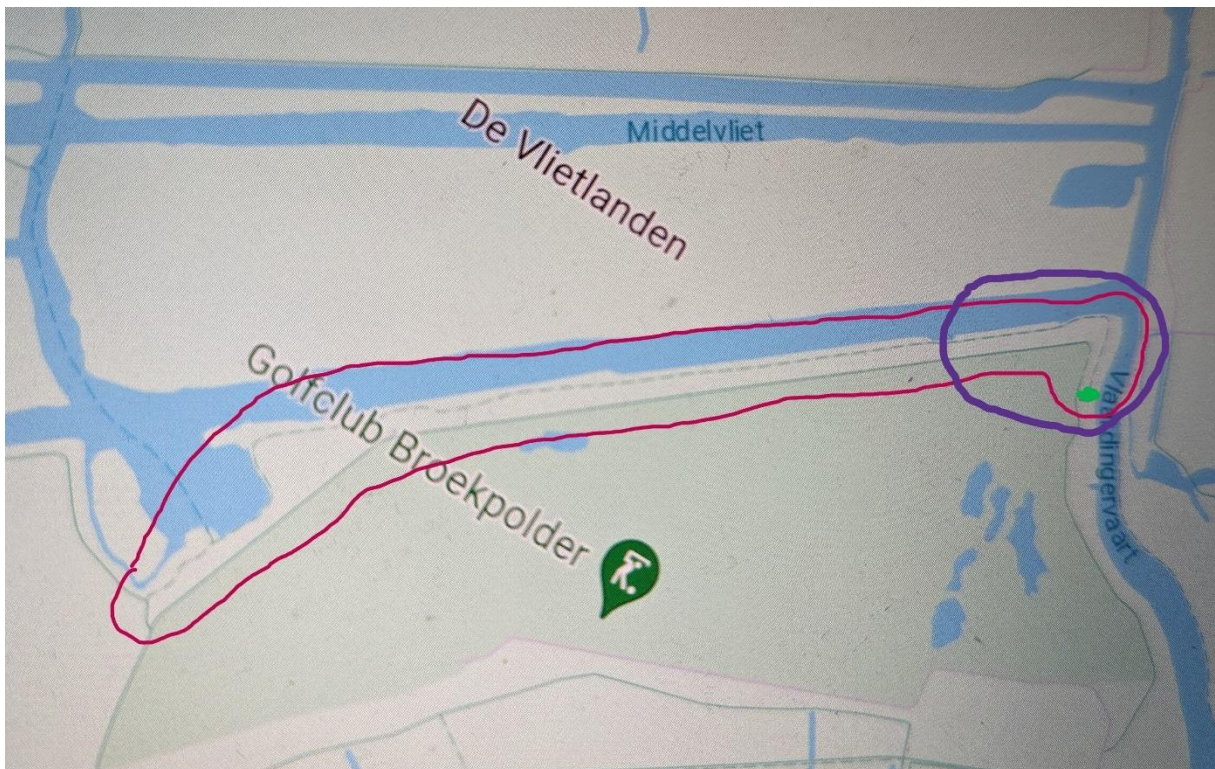
Bij bestuivers denken we vooral aan bijen en vlinders en natuurlijk zijn ook (zweef)vliegen goede bestuivers. Maar we vergeten wel eens dat ook veel keversoorten bloembezoekers zijn. Zelfs had ik het geluk op een bloeiende braam 2 [ingekepte smalboktorren](#) te zien met meeldraden op hun borststuk.

28 mei 2024 naar de Vlietlanden bij Vlaardingen

(tekst en foto vegetatie Willemeijn Poot – overige foto's Michel van Adrichem)

De Vlietlanden (zie vorige Veelpoot) zijn tijdens het broedseizoen gesloten. Derhalve mogen wij deze niet betreden in de maanden mei en juni.

Michel opperde het idee om dan de groenstrook ten zuiden van de Vlietlanden, die het hele jaar door te betreden is, te gaan bekijken. Het beoogde gebied is op de kaart met een roze lijn omcirkeld. Het ligt geklemd tussen de vliet in het noorden en een brede slot van Golfclub Broekpolder in het zuiden. De groene lijn is het fietspad, de stippellijn is een dijklichaam, geschikt voor wandelaars.

De datum werd op 28 mei 2024 vastgesteld. Wij spraken af bij de, op dat moment niet in gebruik zijnde, werkschuur van Natuurmonumenten (groen aangegeven rechts op de kaart). Het was eerst nog wel zonnig, maar later op de dag betrok de lucht. Er stond behoorlijk wat westenwind.

De deelnemers: Geert van Poelgeest, Michel van Adrichem en ik.

Toen ik arriveerde op de afgesproken plaats, was Geert al druk in de weer met zijn vlindernet. Ik was gewapend met een fototoestel en mijn telefoon. Helaas is mijn favoriete compactcamera overleden en niet meer verkrijgbaar. Michel arriveerde kort daarop ook met zijn vlindernet en camera. Wij liepen eigenlijk automatisch het dijkje op. Vanaf het dijkje hadden wij rechts zicht op een veenlandje met soorten als moerasspirea (*Filipendula ulmaria*), moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*), een enkele orchidee en veenpluis (*Eriophorum angustifolium*). Het kwetsbare gebied mocht niet betreden worden (zie foto volgende bladzij).

Het bleek de uitgelezen dag voor *Oedemera croceicollis* om rond te wandelen en te vliegen. Als wij iets uit onze ooghoeken zagen bewegen, dan was het deze kever. Volgens waarneming.nl is in mei de vliegpiek. Kennelijk betrof het 28 mei in 2024, althans in dit gebied, de ultieme datum. Andere insecten vonden het nog wat frisjes.

Het dijkje bleek achteraf niet de meest fijne plek om insecten te zoeken. De

vegetatie op het dijkje was beperkt en daarmee ook de soortenrijkdom. Het enige voordeel van het dijkje was dat het eerste stuk redelijk luw was. Ik kon er een zeldzame motmug: *Seoda labeculosa* op de gevoelige plaat vastleggen, Michel fotografeerde er ook 1 een stuk verderop. Ook legde Michel er een Viltvlekezandbij (*Andrena nitida*) en een Fluitenkruidbij (*Andrena proxima*) vast. De rest vond het kennelijk te koud.

Tijdens de lunch zag Michel een wezel (*Mustela nivalis*). In zijn enthousiasme maakte hij waarschijnlijk te veel geluid, waardoor deze snel weer achter het riet verdween voor deze op de gevoelige plaat kon worden vastgelegd. Later spraken wij op het fietspad een man die ons spontaan vertelde al 2 keer een wezel te hebben gezien. Kennelijk is het daar voor wezels een fijne habitat om te verblijven.

Het beoogde gebied was te groot voor 3 mensen, bovendien ging Geert eerder weg. Daarbij is het tempo van insectenzoekers meestal ook vrij laag. Bij het doorsteekje van de dijk naar het fietspad besloten wij daarvan gebruik te maken, om ons weer richting onze fietsen te bewegen.

Langs het fietspad was de vegetatie meer gevarieerd en troffen wij meer soorten aan. Soorten die weliswaar algemeen zijn, maar ik niet elke dag tegen kom zoals: *Rhinocyllus conicus*, Gewone distelboktor (*Agapanthia villosoviridescens*), Walstrobladmijs (*Cecidophyes gali*) en de ons dan nog onbekende eitjes van de groene distelschildpactor op onderzijde van het blad van kruldistel (*Carduus crispus*).

Eitjes van de groene schildpactor (foto Michel van Adrichem)

*Maar de kers op de taart was deze prachtige wilgenwespvlieder (*Synanthedon formicaeformis*). Hij schijnt heel algemeen te zijn, maar kennelijk niet waar ik kijk. (foto Michel van Adrichem)*

Het is feest!

(Regina Oors)

2024 is het jaar van de wesp! Een heel jaar om deze grote groep schitterende insecten in de spotlight te zetten! Het jaar zal te kort zijn.

In Nederland bestaan er maar liefst 6.000 verschillende wespesoorten! En terwijl ik dit schrijf is dat aantal misschien alweer achterhaald.

Al deze soorten komen voort uit één en dezelfde voorouder. Er zijn twee hoofdgroepen uit ontstaan. De kleinste hoofdgroep is die van de [Symphyta](#).

Bladwespen

In Nederland zijn dat circa 550 verschillende soorten wespen zonder taille: het borststuk en het achterlijf zijn samengegroeid, één geheel. De meeste soorten zijn vegetariërs: de meeste leven van planten.

De vrouwtjes beschikken over een legboor. Een multifunctionele legboor. Deze heeft tandjes als een zaag en de legboor wordt ook als zodanig gebruikt. Met de zaag maakt ze een zaagsnede in een plant en daarin legt ze haar eieren. Daarom worden ze ook wel [zaagwespen](#) genoemd.

*Rhogogaster chlorosoma**Tenthredo temula met prooi**Craesus alniastri**Helmkruidbladwesp - Tenthredo scrophulariae*

De mooiste vind ik wel [Rhogogaster chlorosoma](#). Een groene wesp met prachtige zwart en witte tekening. Een schoonheid! Ze heeft nog geen Nederlandse naam, zoals zoveel bladwespen. Misschien zou bladgroenbladwesp passend zijn? Deze schoonheid vingen we tijdens een excursie, we maakten er slechte foto's van doordat het potje wat ondoorzichtig was en we besloten het met die slechte foto's dan maar te doen. We maakten het potje open en ze ging op de rand voor ons poseren. Een supermodel. Prachtig!

De larven van de meeste wespen leven in de nestcel die moeders voor ze heeft gebouwd. Zo niet de larven van de bladwespen. Net als rupsen kun je ze in het veld tegenkomen. Op of rond de planten waar ze van afhankelijk zijn. Bladwespenlarven zijn van rupsen te onderscheiden door de hoeveelheid poten en de kop. Zowel de rups als de bladwesplarve heeft drie paar echte poten. De bladwesplarve heeft daarnaast (in de meeste gevallen) zeven paar schijnpoten, waar de rupsen er maar vier hebben. Bladwesplarven hebben een ronde gladde kop met (meestal) duidelijke oogjes waar de kop van rupsen meestal harig en plat is en geen oogjes heeft. Dat klinkt leuk, maar ik heb me toch nog weleens vergist hoor!

Bronswespen

Die andere hoofdgroep dat zijn de [Apocrita](#): beesten met een taille. Dat zijn alle andere, dus de bijna 5.500 verschillende wespsoorten. Daar zitten onder meer hele kleine parasitica bij zoals de schitterende en diverse [bronswespen](#). Kleine

Bronsvesp spec.

Bronsvesp spec. op de loer

juweeltjes. Je hebt goede ogen nodig. Gelukkig zijn er goede fotografen die het kleine voor ons allemaal zichtbaar maken. Met als uitzondering de prachtige [Reuzenertswesp](#), met een grootte van maar liefst 13mm een van de grootste binnen de bronswespen. De meest zijn echter niet veel groter dan 3mm.

De benaming *parasitica* zegt het al: deze beestjes parasiteren op andere beestjes. Het vrouwtje legt een ei in het ei, de larve of de pop van een ander insect. Het ei, de larve of de pop is zowel het voedsel en wordt ook het huis van de parasitaire wesp. De larve eet het eiwitrijke diertje van binnenuit op en kruipt na de verpopping eruit. En dan begint de cyclus weer opnieuw. Soms wordt de gastheer zo gemanipuleerd dat het gedrag van de gastheer verandert in het voordeel van de parasiet. Bizar en bijzonder.

Galwespen

Binnen de groep van de Apocrita behoren ook de [galwespen](#). Nu bevatten gallen niet alleen wespsoorten. Slechts een deel zijn galwespen. Door meerdere insecten (vliegen, muggen, mijten, luizen maar ook schimmels) worden gallen gemaakt. Een gal is een woekering van een plant door toedoen van een insect of schimmel. Daardoor ontstaat een specifieke vorm die zowel dient als voedsel en als woning van de wesp. En ook op deze beestjes kunnen geparasiteerd worden.

Bronsvesp spec. op aardappelgal

De variatie in gallen met haar bijbehorende bewoners is groot. Gallen en hun bewoners zijn toch ook een feest van verwondering. Een heerlijke zoektocht naar de schitterende soorten. En daarna de zoektocht en verwondering naar de levenswijze.

Zoals die van de [aardappelgalwesp](#). Ze leven in twee totaal verschillende generaties. Een voorjaars- en een najaarsgeneratie. De voorjaarsgeneratie leeft bovengronds in gallen op eik en bestaat uit mannetjes en vrouwtjes, de najaarsgeneratie maakt gallen op de wortels van eiken. Tot wel een meter onder de grond. De vrouwtjes van de najaarsgeneratie plant zichzelf voort zonder paring. Parthenogenetisch dus. En de vrouwtjes zijn vleugelloos.

Bij de meeste galwespen hebben we het weer over wespen die (grotendeels) als vegetariër leven. Net als de bladwespen. Maar veruit de meeste wespesoorten zijn geen vegetariërs. De meeste soorten parasiteren of jagen op andere insecten. Dat maakt wespen bij uitstek de balanshouders in de natuur.

Ichneumoniden

Dat kan zeker gezegd worden over de Ichneumoniden bestaande uit de [Ichneumonidae](#) en de [Braconidae](#). Voor de Braconidae bestaat een Nederlandse term: [schildwespen](#). Voor de Ichneumonidae nog niet. Zullen we die ook dit jaar eens een goede Nederlandse naam geven? Het is ook hun jaar tenslotte.

Schildwesp spec.

Voor de meeste mensen zijn de [Ichneumonidae](#) een lastige en grote groep. Maar oh, zo'n mooie! Binnen deze soorten tref je grote verschillen aan in de lengte van legboor. En dan die taille! Fascinerend. Die flexibiliteit van het achterlijf heeft voordelen, anders zou er niet zoveel variatie zijn ontstaan. Behoor je tot haar prooi dan ben je het haasje. Ze legt een of meerdere eieren in haar prooi (afhankelijk van de soort). De larven die uit de eieren komen vreten de prooi van

binnenuit op, verpoppen en komen vervolgens als imago uit de prooi. De prooi is ook bij deze soorten zowel voedsel als woning.

Angeldragers

Uit de Ichneumoniden zijn de [Aculeaten](#), de angeldragers, ontstaan. De evolutionaire verandering waarbij de legboor veranderde in angel. De angel waarmee de prooi levend wordt gevangen. De prooi wordt verlamd en hulpeloos meegesleurd naar het nest. Maar behalve dat de prooi verlamd wordt spuit het vrouwtje ook een soort 'antibioticum' in de prooi zodat de prooi lang genoeg vers blijft en er geen ziektekiemen worden overdragen op het broed.

Bijenwolf - Philanthus triangulum

Grote snuittordoder - Cerceris arenaria

De angeldragers zijn het meest bekend en misschien ook wel het best bestudeerd. Een bekende en grote familie is die van de [graafwespen](#). Uit de graafwespen zijn de wilde bijen ontstaan en uit de goudwespen de mieren. Ook behoren de

Gewone wesp - Vespula vulgaris

Zo lok je ze weg!

plooiwingswespen tot de angeldragers. Deze familie is de enige van de Nederlandse *Hymenoptera* die sociale soorten bevat. Slechts 15 wespesoorten leven sociaal.

Deze sociale soorten krijgen onder het grote publiek de meeste aandacht. Want met diezelfde angel waarmee een wesp haar prooi verlamd, kan ze zich ook verdedigen als ze zich bedreigd voelt. En dat doet pijn.. Ongelukjes voorkomen is altijd slim. Dus het wespengerief in goede banen leiden ook. Leid wespen naar een stuk van je tuin waar je niet zit. Maak een insectenvoedertafel. Een klokhuis van een appeltje neerleggen en je hebt geen kind meer aan ze! Van die 15 soorten heb je maar twee soorten die echte nieuwsgierige aagjes zijn en dat zijn de *gewone* en de *Duitse wesp*. Nou, komt die een keer nieuwsgierig naar je terras of een stukje van je vlees of je appeltaart snoepen? Blijf rustig en bekijk dit mooie ijverige beestje dan maar eens lekker van dichtbij. Het is mooi om te zien!

Het jaar van de wesp. Feest dus. Een jaar van verwondering over zoveel schoonheid en bijzondere levenswijze. Ik nomineer de wesp als nieuw nationaal troeteldier. Logisch toch ?

Foto Rhogogaster chlorosoma – Regina Oors, overige foto's Koos van Brakel

Wespenonderzoek Naturalis - Last van wespen?

Aan het eind van de zomer ervaren mensen overlast van zogeheten limonade-wespen. Onderzoeksinstituut Naturalis doet van 17 augustus t/m 8 september 2024 een landelijke proef naar een alternatief voor de veelgebruikte en vrij prijzige wespenvallen.

Voor meer informatie zie: - <https://www.naturalis.nl/wespen>

Van Transsylvanië naar Amelisweerd

Van Saloca naar Nemastoma

(Aart Noordam)

Ik had recent een partij spinnen te determineren voor een Wageningse instituut. Uit Centraal Roemenië - Transsylvanië. Onderzoek om de biodiversiteit ook in agrarisch gebied te vergroten. Er zaten minimaal drie nieuwe soorten voor Roemenië in. Er zat ook een enkele *Saloca diceros* in, een maar ruim 1 mm groot dwergspinnetje, dat ik al heel lang niet meer gezien had. Mijn gedachten dwaalden af naar waar ik die soort in een ver verleden het vaakst gevangen had, in Amelisweerd, het bos direct ten Oosten van Utrecht. Op waarneming.nl staat maar 1 waarneming van deze soort, uit 2020.

Mijn vriend Hein Pons en ik hadden in 1973 een onderzoek met bodemvallen in Amelisweerd, van maart t/m december 1973. Het spinnetje *Saloca diceros* was daarbij één van de meest gevangen soorten – in totaal hadden we van die soort 72 exemplaar. We publiceerden de gegevens nooit vooral omdat – buiten mijn schuld - een groot deel van het materiaal verloren was gegaan, het was niet iets wat voor onze studie telde en we kregen beiden andere dingen te doen.

We waren door de cursus dierecologie in Zuid-Limburg vanuit Utrecht in 1972 voor zulk onderzoek enthousiast geworden. Deze cursus was een hoogtepunt in mijn biologiestudie. Door van alles. Door waar we een paar weken verbleven: in het klooster in Cadier-en-Keer, tussen de monniken. Door het exotische landschap – Zuid-Limburg is eigenlijk een stuk buitenland, met zijn hellingen, met zijn bomen soms vol met maretakken, met zijn kalk, met zijn kalkminnende flora en fauna. Door de boeiende verhalen van docent Aldo Voûte over de vuursteenmijnen van Rijckholt. Door alle boeiende verhalen tijdens een excursie in het grottenstelsel van de Pietersberg, waar onze cursusleiders alles van wisten. Bij ieder hoekje in die grotten was er weer een verhaal, of over de bewogen menselijke geschiedenis of over de lotgevallen van de daar overwinterende vleermuizen (alle cursusleiders waren ook vleermuisonderzoekers). Een hoogtepunt in mijn biologiestudie ook door de inspirerende onderzoeken. Naast allerlei onderzoek met gemerkte levende kevers, werden we ook professioneel geïnstrueerd in het gebruik van bodemvallen. Dus ontstond het plan om op die manier “onze achtertuin” dat mooie bos Amelisweerd te onderzoeken.

*'s ochtends vroeg vogels inventariseren in Caster
Vnr docent Jan Willem Sluiter, Hans Klifman en Hein Pons
Cursus dierecologie universiteit Utrecht mei 1972*

Amelisweerd

Amelisweerd wordt al in de Middeleeuwen vermeld, en is op twee landgoederen na vrij gebleven van bebouwing. Delen waren vroeger parkachtig, met veel aangeplante stinzenplanten. Tegenwoordig is het veel meer bos.

Door zijn ligging langs de Kromme Rijn is het vochtig voedselrijk en redelijk kalkrijk, met naast andere bomen veel essen, en bijzondere planten als bijvoorbeeld de gulden boterbloem (*Ranunculus auricomus*). Joost Meulenbroek (2009) geeft een gedetailleerd beeld van vooral de stinzenplanten van Amelisweerd, die een wandeling in het vroege voorjaar daar heel bijzonder maken.

Hein Pons bij een trechter in Amelisweerd in maart 1973

Van maart t/m december 1973 hadden we 10 bodemvallen, op vijf locaties, van het beukenbos helemaal in het Oosten bij Oud Amelisweerd tot het essenbos ten Westen van Nieuw Amelisweerd. Laatste locatie kreeg een aantal jaar later landelijke bekendheid door de protesten tegen de aanleg van de A27 (met recent weer protesten tegen een aanmerkelijke verbreding van de A27 daar). *Saloca diceros* was aanwezig op alle vijf locaties, maar werd het meest gevangen in het essenbos bij de latere A27 – hier kwamen 30 van de 72 exemplaren vandaan. Het bos werd gekapt in september 1982, zie de foto:

Bron: het Leidsch Dagblad van 24 oktober 1986

De resultaten uit 1973

De donkere deksels boven de bodemvallen zijn er misschien oorzaak van geweest dat bijvoorbeeld geen enkele wolfspin in de bodemvallen terecht kwam. Met name de Bospiraat (*Pirata hygrophilus*) is wel aanwezig in Amelisweerd.

Bij de spinnen domineerden de hangmatspinnen (Linyphiidae) volledig (zie tabel). Het aantal soorten is vrij gering, maar zeer karakteristiek met naast *Saloca diceros* ook de toen

nieuwe soort voor Nederland *Porrhomma lativelum*=*microps*. Er werden maar 23 soorten Linyphiidae gevonden; ter vergelijking – in het grote Laagveenonderzoek door IBN-DLO (=Alterra) uit 1992 zaten ruim 70.000 spinnen die door mij gedetermineerd werden. Het aantal soorten Linyphiidae hierin was 112.

In dit 1973 onderzoek zijn vier soorten hangmatspinnen verantwoordelijk voor 70% van alle spinnen. Opvallend is de dominantie van het Boswevertje (*Lepthyphantes*=*Tenuiphantes zimmermanni*), de meest gevangen spin met 127 exemplaar.

Saloca diceros

Saloca diceros is misschien de meest bijzondere soort uit dit materiaal. De soort staat met schitterende tekeningen in Roberts (1987). Wiehle (1960) besteedt maar liefst vijf bladzijden aan deze soort, meest morfologie betreffend met allerlei aanvullende tekeningen, maar ook met interessante opmerkingen over de levenswijze – bijvoorbeeld dat de dieren in gevangenschap (N.B. dit is een ruim 1mm groot spinnetje!) met springstaarten te voeren zijn, en dat ze volwassen zijn van september tot eind april (in het Amelisweerd materiaal van 1973 werden eind mei/begin juni nog twee adulte mannetjes gevangen met de hoogste aantallen eind april/begin mei). Alle tekeningen van Roberts en Wiehle zijn terug te vinden in de Internet site “Spiders of Europe” (Nentwig et al), welke omvangrijke site aan het evolueren is tot de determinatie-bijbel voor alle Europese spinnen.

Zoals bij andere sedentaire webbouwende soorten overheersten in de vangsten met deze bodemvallen de adulte mannetjes (69ex.), die actief op zoek zijn naar vrouwtjes (maar 2 ex., naast nog een jong).

Liften hooiwagens mee met mensen?

Ook bij spinnen arriveren er geregeld nieuwe zuidelijke soorten zoals ook bij insecten, maar het aantal nieuwe soorten hooiwagens voor Nederland is procentueel veel groter. Veel niet te grote spinnen kunnen aan spinsel door de lucht grote afstanden overbruggen. Hooiwagens kunnen dit niet. Langpotige hooiwagens als de Gewone hooiwagen (*Phalangium opilio*) kunnen een ondergelopen uiterwaard wel weer redelijk snel bevolken (eigen data), maar de vele kortpotige soorten hebben hier meer moeite mee. Het standaardwerk van Jochen Martens laat een groot aantal soorten hooiwagens in Zuid-Duitsland zien, ten dele zijn dit montane soorten die niet makkelijk in Nederland zullen arriveren, maar ook vele laaglandsoorten. Hay Wijnhoven woont wat dat betreft in Nijmegen strategisch vlak bij de Duitse grens, en hij heeft al menige nieuwe soort voor Nederland gepubliceerd; tot 2009 zijn ze door hem schitterend behandeld in zijn hooiwagenboekje. Er zijn sindsdien al weer soorten bijgekomen. Spoek (1975) vermeldde 21 hooiwagensoorten voor Nederland; dat is nu zeker de helft meer. Meest spectaculair is misschien de Rode hooiwagen (*Opilio canestrinii*). Deze soort kwam aanvankelijk alleen in Italië voor. Martens (1978) geeft (onder de naam *O. ravennae*) drie plekken ten Noorden van de Alpen in Duitsland. In 1991 werd de soort voor het eerst uit Nederland gemeld, en nu is het op veel plekken de algemeenste hooiwagen, met het grootste aantal waarnemingen van alle hooiwagensoorten op waarneming.nl (19.829 d.d. 21 maart 2024).

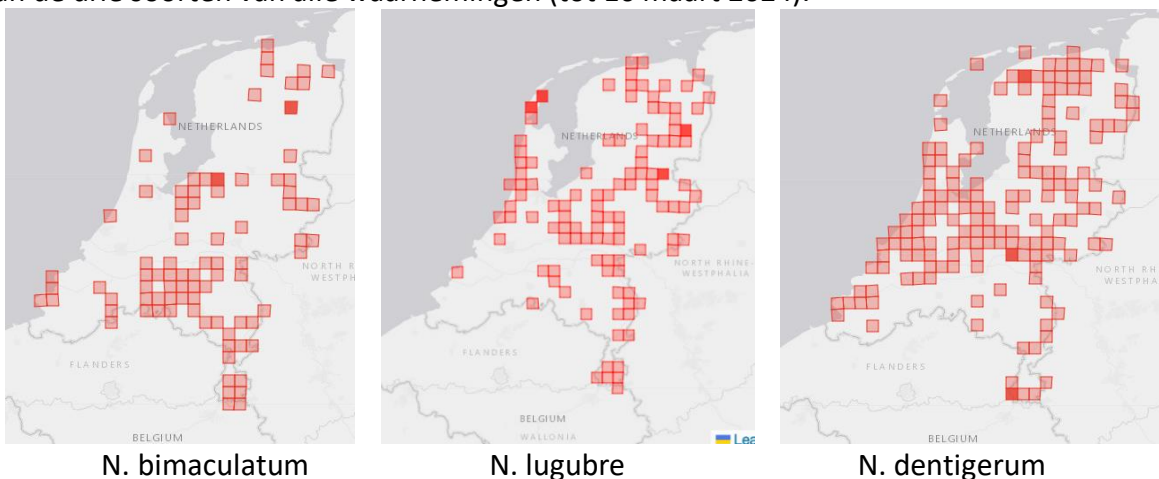
Ook de verrassende verandering in hooiwagens in Amelisweerd was een aanleiding om dit stukje te schrijven. Bij de hooiwagens was de absolute dominantie van de kleine zwarte hooiwagen *Nemastoma lugubre* daar opvallend: in 1973 present met 156 exemplaar, dat is vrijwel 60% van de in totaal 262 hooiwagens. De meesten gevangen in de herfst. Vroeger was dit de enige *Nemastoma* soort die in Nederland makkelijk te vinden was. De situatie is

veranderd. Er zijn nu drie *Nemastoma* soorten in Nederland – twee zijn nauw verwant *N. lugubre* en *N. bimaculatum*. Hun verspreidingsgeschiedenis is nu eens niet een verhaal van naar het Noorden oprukken. Zie de intrigerende kaart van deze twee soorten in Martens (1978), waarbij deze soorten elkaar precies lijken uit te sluiten, in het Oosten alleen *N. lugubre*, in het Westen alleen *N. bimaculatum*. De twee soorten lijken op elkaar, beiden zwart met twee witte vlekjes; *N. dentigerum* is geheel zwart.

Links boven *N. lugubre* man/fem (Amerongen); onder *N. bimaculatum* man/fem (Vrabelberg)
Rechts *N. dentigerum* levend van Amelisweerd 26 jan 2024

Maar het zijn duidelijk verschillende soorten. Hun kenmerken zijn zowel door Martens (1978) als door Wijnhoven (2009) voortreffelijk afgebeeld. *N. bimaculatum* moet in de IJstijd een ZW-Europees refugium gehad hebben en vandaar nog de Britse eilanden bereikt hebben, d.w.z. waarschijnlijk voor het ontstaan van het Kanaal circa 6000 BC. De Britse verspreidingskaart (bij "BAS recording scheme") staat vol stippen tot in het hoge Noorden, inclusief de Shetland eilanden. Blijkbaar is *N. lugubre* hier te laat gearriveerd om de oversteek naar Engeland nog te kunnen maken. Er blijven vragen. Had *N. lugubre* *N. bimaculatum* verdrongen ten Noorden en Oosten van België? Is er toch niet helemaal goed naar alle materiaal gekeken? In ieder geval is *N. bimaculatum*, die bij Spoek (1975) nog niet uit Nederland bekend was, zich bij ons aan het uitbreiden; zie de kaartjes uit waarneming.nl van de drie soorten van alle waarnemingen (tot 16 maart 2024).

Eind januari bezochten mijn vrouw en ik Amelisweerd nog een keer, en namen vier keer een kwart m² strooisel mee, dat thuis grondig werd uitgezocht. In totaal kwamen er zeven *Nemastoma*'s uit: allen *N. dentigerum*, zie de foto hierboven. Geen enkele *N. lugubre*.

N. dentigerum is wel een van het zuiden uit oprukkende soort. Martens (1978) schrijft dat *N. dentigerum* een centraal mediterrane soort is, met maar een enkele "Areal splitter" ten Noorden van de Alpen. Spoek (1975) vermeldt dat er uit Nederland maar drie exemplaren bekend waren. In 1978 vond ik de soort langs de Linge (ingevoerd in waarneming.nl). Sindsdien heeft de soort bij ons een stormachtige uitbreiding, en Nederland lijkt wat dat betreft een voorloper. Toen de soort hier al vaak vermeld was, van meest vochtige beschaduwde plekken, werd de soort pas voor het eerst uit Frankrijk gemeld (2007), uit België (Vanhercke & Baert, 2015), en recent in 2021 uit Denemarken. De soort is nog niet gemeld van de Britse eilanden, maar dat lijkt een kwestie van tijd.

Amelisweerd eind januari 2024

Zoals hierboven al vermeld namen we vier keer een kwart m2 strooisel mee en zochten dit grondig uit. De aantallen zijn te laag om daar ook een tabel van te maken. *Saloca diceros* werd nu niet teruggevonden. Er werden nu wel drie onvolwassen wolfspinnen gevonden – afwezig in de vangsten van 1973, nu allemaal van het monster dat half onder een pol bosbies genomen werd - blijkbaar een dankbare schuilplek (2 ex. Bospiraat *Pirata hygrophilus*, 1 ex. Oeverwolfspin *Pardosa prativaga*).

In 1973 werd geen enkele krabspin *Xysticus* gevangen, welke vaak hoger in de vegetatie zitten. Nu vonden we drie onvolwassen in het strooisel overwinterende krabspinnen, die tot volwassenheid opgekweekt de Boskrabspin (*Xysticus lanio*) bleken te zijn. Zie de kleurverandering van jong en dit opgekweekte volwassen mannetje – het jong mooi gecamoufleerd in het strooisel.

Boskrabspin (*Xysticus lanio*) uit Amelisweerd: jong overwinterend in het strooisel op 26 januari 2024, en opgekweekt tot volwassen mannetje 18 maart 2024

Nog een paar beesten uit de vier kwart m2 monsters strooisel van Amelisweerd d.d. 26 januari 2024, resp. het mosbastaardschorpioentje (*Neobisium carcinoides*), de dominante pissebed daar de mospissebed (*Philoscia muscorum*) en de gele aardkruiper (*Geophilus flavus*):

8-POOT

14-POOT

VEELPOOT

Collectie

Bijna alle spinnen bevinden zich in mijn collectie. Bijna alle hooiwagens van 1973 bevinden zich in de collectie van Hay Wijnhoven.

Amelisweerd 1973

-Verzameld door Hein Pons en Aart Noordam

-determinaties Aart Noordam

-10 bodemvallen op 5 locaties in Amelisweerd

-vangdata: maart t/m december 1973

-Bij alleen genus-naam leze men sp. indet., dus "Leptyphantes" betekent niet op soort gedetermineerde (juvenile) Leptyphantes.

Soort	Totaal	< Adult >				
		man	vr	juv	lente herfst	
Spinnen Araneae						
Dictynidae						
Nigma walckenaeri	1			1	1	
Clubionidae						
Clubiona lutescens	1	1			1	
Anyphaenidae						
Anyphaena accentuata	2			2	2	
Thomisidae						
Ozyptila trux	1	1			1	
Agelenidae						
Cicurina cicur	3	2	1		3	
Hahniidae						
Hahnia pusilla	3	2	1		3	
Tetragnathidae						
Tetragnatha montana	2		1	1	2	
Pachygnatha listeri	2	1	1		2	
Pachygnatha clercki	1		1		1	
Meta mengei	1		1		1	
Araneidae						
Araneus	1			1	1	
Zilla diodia	1			1	1	
Linyphiidae - Erigoninae						
Ceratinella scabrosa	2	2			2	
Ceratinella	1			1	1	
Dicymbium tibiale	1		1		1	
Diplocephalus picinus	3	3			3	
Erigone dentipalpis	1	1			1	
Glyphesis servulus	14	11	3		14	
Micrargus herbigradus	141	97	35	9	114	27
Saloca diceros	72	68	3	1	70	2
Walckenaeria acuminata	3		3		2	1

VEELPOOT JULI 2024

Walckenaeria atrotibialis	4	4			4	
Walckenaeria incisa	1	1				1
Erigoninae indet	1			1		11
Linyphiidae s.s.						
Bathypantes gracilis	5	1	4		1	4
Bathypantes nigrinus	7	2	4	1	4	3
Centromerus sylvaticus	10		10		5	5
Centromerus spec.	1			1	1	
Diplostyla concolor	3	1	1	1	3	
Lepthyphantes pallidus	67	49	16	2	54	13
Lepthyphantes spec.	11			11	11	
Lepthyphantes tenebricola	2		2		2	
Lepthyphantes zimmermanni	127	83	35	9	110	17
Macrargus rufus	1		1		1	
Microneta viaria	26	24	2		26	
Neriene clathrata	1			1	1	
Porrhomma errans	1	1				1
Porrhomma lativelum=microps	5	4	1		5	
Saaristoa abnormis	21	14	3	4	19	2
Linyphiidae s.s	26			26	18	8
Pseudoscorpiones						
Neobisiidae						
Neobisium muscorum=carcinoides	2		2		1	1
Hooiwagens Opiliones						
Nemastomatidae						
Mitostoma chrysomelas	2	2			2	
Nemastoma lugubre	156	61	75	20	131	25
Phalangiidae						
Lacinius ephippiatus	6	2	1	3	6	
Leiobunum blackwalli	2			2	2	
Leiobunum rotundum	6			6	6	
Lophopilio palpinalis	18	3	13	2	2	16
Mitopus morio	15	1	1	13	15	
Oligolophus tridens	25	6	19			25
Rilaena triangularis	24	7	8	9	23	1
Phalangiidae indet	8			8	8	
Soort	Totaal	man	vr	juv	lente	herfst
per familie:						
Spinnen Araneae						
Dictynidae	1			1	1	
Clubionidae	1	1			1	
Anypaenidae	2			2	2	
Thomisidae	1	1			1	
Agelenidae	3	2	1			3
Hahniidae	3	2	1		3	
Tetragnathidae	6	1	4	1	6	
Araneidae	2			2	2	
Linyphiidae - Erigoninae	244	187	45	12	212	32
Linyphiidae s.s.	314	179	79	56	261	53

Pseudoscorpiones						
Neobisiidae	2		2		1	1
Hooiwagens Opiliones						
Nemastomatidae	158	63	75	20	133	25
Phalangidae	104	19	42	43	62	42
• Totaal						
	841	455	249	137	685	156

Naamgeving

Met excuus voor de wat oudere naamgeving in de tabel en in de tekst. Dit als eerbetoon aan Michael Roberts (Mike), die nogal conservatief was. Hij hanteert in zijn mooie spinnenboeken dezelfde namen als hier. Ik had de eer om zijn spinnengids te mogen bewerken voor Nederland en België (Tirion 1998), en had hem tijdens de bewerking iedere week aan de lijn om over van alles te overleggen. Hij maakte voor de Nederlandse editie tekeningen van 70 aanvullende soorten, zodat de Nederlandse editie op de dwergspinnetjes na indertijd volledig was voor België en Nederland. De Britse uitgever weigerde later om deze aanvullende tekeningen ook op te nemen in een volgende Engelse editie van deze gids, wat Mike erg vervelend gevonden heeft. Ooit huisarts in Sheffield, verkocht hij zijn praktijk om zich op het Schotse platteland helemaal te kunnen wijden aan het maken van spinnenboeken. Al was hij erelid van de Britse spinnenvereniging, niemand van deze vereniging wist in januari 2021 dat hij al een paar maanden eerder gestorven was. Hij stierf ruim drie jaar geleden op 26 oktober 2020 op 75-jarige leeftijd, in zijn huis in Chirnside in Schotland. Zijn overlijden is in Nederland nergens vermeld. Dat doe ik dan hier bij deze.

Dank

Met veel dank aan Hein Pons voor de prettige intensieve samenwerking in 1973.
Met veel dank aan mijn vrouw Heleen voor alle ondersteuning.

Summary

The occurrence of *Saloca diceros* is discussed. It was abundant in pitfalls in a nutrient-rich moist riverine forest, near Utrecht, central in the Netherlands.

The changing areals of harvestmen are discussed, especially of *Nemastoma* species. *N. bimaculatum* seemed to have had an Ice Age refugium in SW Europe and managed to reach England before the Channel formed about 6000 BC, for which the eastern *N. lugubre* apparently arrived too late. *N. dentigerum* used to be restricted to Italy and some neighbouring areas, but is becoming abundant in the Netherlands on moist places, often in forests or parks. It can be expected to colonize the British Isles in a near future, thanks to human transport. Maybe it is already present there.

Referenties

Luc Vanhercke & Leon Baert, 2015. *Nemastoma dentigerum* (Arachnida, Opiliones) found in Belgium. *Nieuwsbr. Belg. Arachnol. Ver.* 30(1):4.

Jochen Martens, 1978. Weberknechte, Opiliones. *Tierwelt Deutschlands* 64:1-464.

Joost Meulenbroek et al, 2009. Stinzenflora landgoederen Oud en Nieuw Amelisweerd en Rhijnduinen:

<http://www.ecologischadviesbureaumaes.nl/392.pdf>

Michael Roberts, 1987. The spiders of Great Britain and Ireland. Volume 2 Linyphiidae. 204pp.

Michael Roberts, 1998. Spinnengids. Bewerkt door Aart Noordam. 397pp.

Wolfgang Nentwig et al. Internetsite "Spiders of Europe":

<https://araneae.nmbe.ch>

Op deze site is ook zo goed als alle taxonomische spinnenliteratuur gratis te downloaden, dus ook de boeken van Roberts, Wiehle enzovoort.

Ger Spoek, 1964 & 1975. De hooiwagens van Nederland, 1^e & 2^e druk. Wetenschappelijke Mededelingen KNNV 50:1-32 (2^e druk).

Waarneming.nl - Internet site

Hermann Wiehle, 1960. Spinnentiere oder Arachnoidea, XI. Micryphantidae – Zwergspinnen. Tierwelt Deutschlands 47:1-620.

Hay Wijnhoven, 1998. De kleine hooiwagen *Nemastoma dentigerum* Canestrini (Opiliona, Nemastomatidae). Nieuwsbrief SPINED 13:1-5.

Hay Wijnhoven, 2009. De Nederlandse hooiwagens (Opiliones), 118pp. Entomologische tabellen 3; supplement bij Nederlandse faunistische mededelingen.

Indien niet anders vermeld, foto's van Aart Noordam

aartnoordam@hotmail.com

Itoplectis maculator

(Michel van Adrichem en Willemeijn Poot)

Zondagavond was het nog mooi weer, wij besloten naar een bos bij ons in de buurt te gaan. Er groeide daar harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*) en het viel ons op dat op diverse planten een paar blaadjes onder de top, vlakbij de bladpunt, waren samengevouwen. Net boven de samengevouwen punt zagen wij donkere c.q. zwarte poppen. Op één van deze poppen zagen wij een vrouwelijke sluipwesp, waarschijnlijk de *Itoplectis maculator*, landen. Zij betaste de pop, pakte de pop vervolgens met 6 pootjes vast en kromde haar rug en stak haar legboor door de poppenhuid. De pop bewoog, maar ontkwam niet aan haar lot. Op nog enkele plaatsen in de pop legde de sluipwesp haar eieren, onder protest van de pop.

Aanvulling Ecologisch keveronderzoek 2023

In de vorige Veelpoot is het onderzoek van Henk de Bruijn opgenomen over het Ecologisch keveronderzoek 2023 in de Castricumse duinen. Graag had Henk er nog een paar foto's en tabellen aan willen toevoegen. En dat in een van zijn vangpotten een bijzondere loopkever gevangen was, n.l. de *Scybalicus oblongiusculus*.

Scybalicus oblongiusculus (vangst)

Hieronder nog een paar van zijn vangsten:

Eucinetus haemorrhoidalis

Hypocaccus rugiceps

Leiodes rufipennis

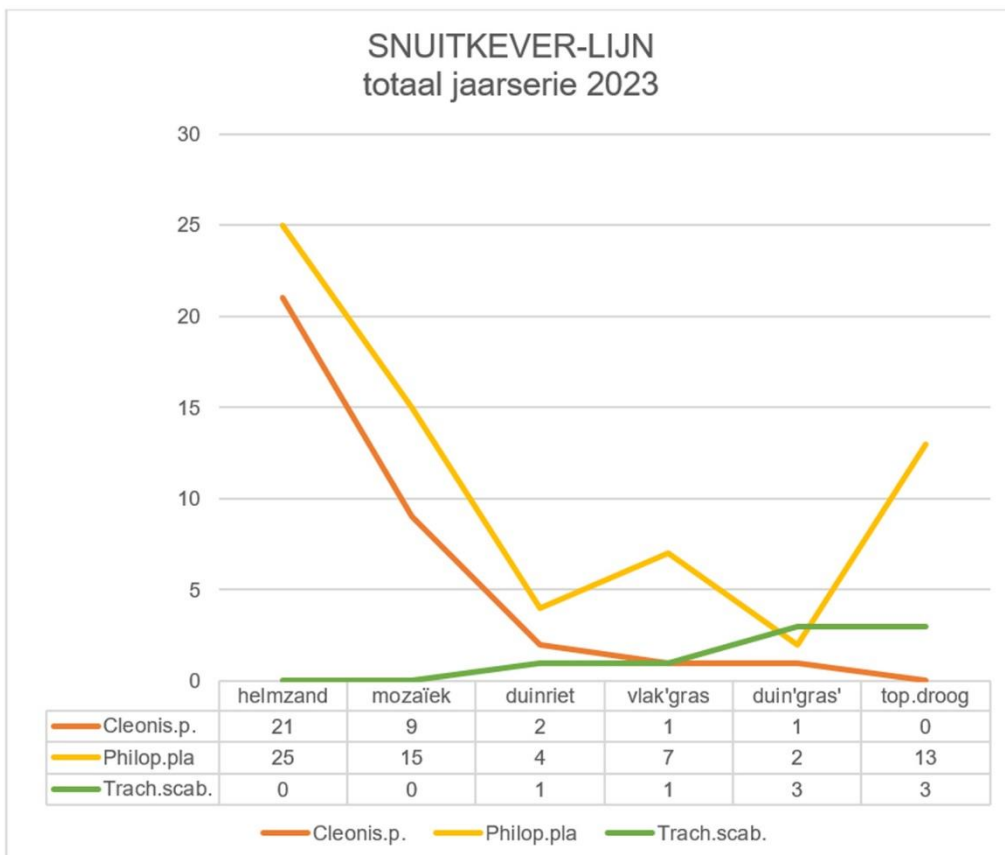
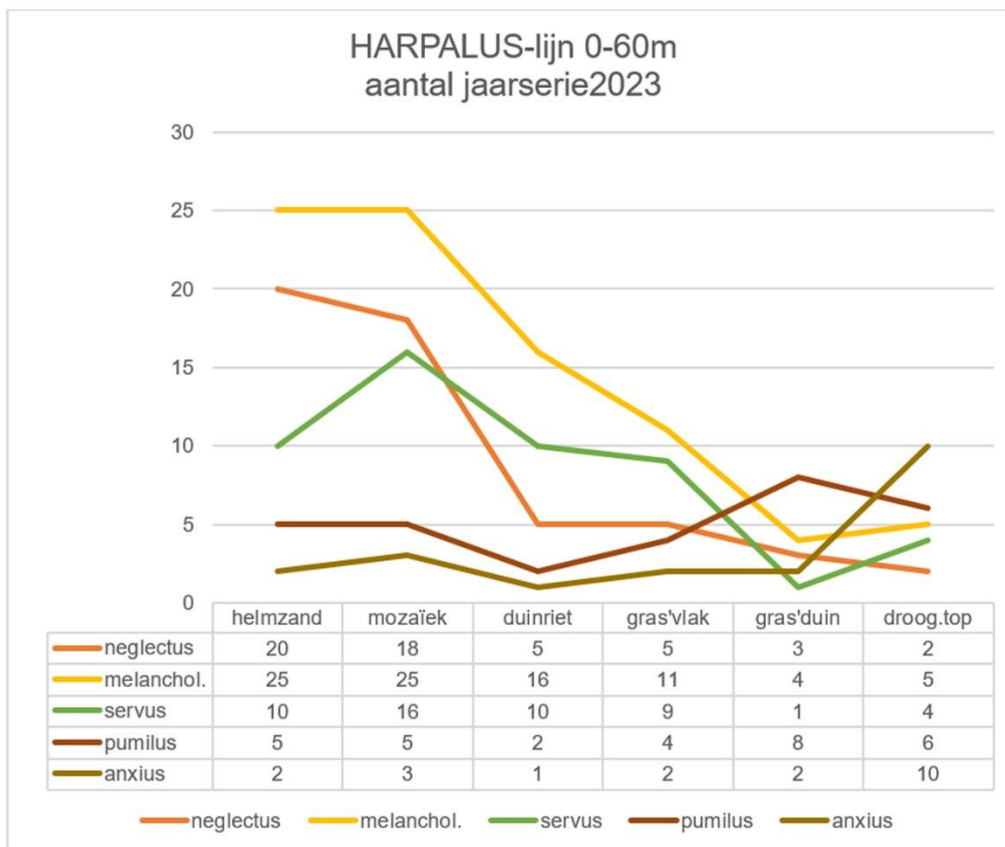
Ruwe aardsnuitkever

Sierlijke mosnetwants

Xantholinus elegans

Voor meer informatie over de aanvulling: henkjdebruijn@hotmail.com

Groene vleesvlieg spec. (Lucilia spec.)

Wij zijn altijd op zoek naar bijzondere insecten en het liefst naar zeldzame soorten en vergeten dan ook wel eens dat doodgewone soorten als deze vleesvlieg ook wel eens onze aandacht verdienen, omdat ze gewoon mooi zijn.
Het zijn toch prachtige insecten!

